

ЛОБІЗМ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЇ

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова

Анотація

Розглядається специфіка інституту лобізму в умовах трансформації політичної системи України. Виділяються особливості лобістського впливу на органи державної влади.

Ключові слова: лобізм, лобіювання, політичний інститут, трансформація.

Abstract

The specificity of the institute of lobbyism in the conditions of transformation of the political system of Ukraine is considered. Features of lobbying influence on state authorities are singled out.

Key words: lobbying, lobbying, political institution, transformation.

Вступ

Процес демократизації українського суспільства залежить не тільки від модернізації політичної системи. Сучасна демократична держава повинна гарантувати кожному конкретному індивіду, групі людей, інституту можливість захисту своїх інтересів за допомогою безпосереднього звернення до органів державної влади. У зв'язку з цим виникла необхідність їх захисту за допомогою лобізму.

Результати дослідження

Лобізм трактується як специфічний інститут політичної системи, що представляє собою механізм впливу приватних і громадських організацій — політичних партій, профспілок, корпорацій, підприємницьких спілок тощо на процес прийняття рішень тими чи іншими органами влади. Як повноцінний інститут лобізм з'являється тоді, коли існують дві необхідні умови:

- суттєве різноманіття інтересів у суспільстві, що виникає внаслідок його соціальної диференціації та розшарування;
- розширення доступу до влади на основі політичного плюралізму, що характерно насамперед для демократичних режимів.

Оцінюючи суб'єкти лобіювання слід підкреслити, що саме бізнес є основним суб'єктом лобістської діяльності [1]. У відстоюванні інтересів сьогодні зацікавлені також державні підприємства та різного роду монополії. В силу своєї діяльності в органах влади вони відстоюють економічні і політичні інтереси [2].

Основними об'єктами лобістської діяльності виступають органи законодавчої, виконавчої та судової гілок влади. Групи тиску застосовують на практиці різноманітні методи і способи впливу на органи влади — використовують винагороду, підкуп посадових осіб; займає становище в структурах влади; усні, письмові та інші контакти з чиновниками тощо. Латентні способи впливу на владу з боку лобістів залежать від недостатню розвинених цивілізованих каналів політичної комунікації між політичною системою і громадянським суспільством, а також за відсутності законодавчих процедур і практик лобіювання в нашій країні [3].

Підвищення ролі лобізму в політиці призводить до трансформації демократії від громадянського представництва до представництва інтересів. Лобізм за цих умов виступає не тільки одним з головних механізмів розробки й прийняття політичних рішень, а й значною діючою силою становлення плюралістичної демократії за рахунок впливу, що чиниться на органи влади. Однак сьогодні з точністю ніхто не може стверджувати, чи існують такі рішення, які приймалися б представниками влади під час відсутності впливу на них з боку зацікавлених осіб [4].

В цілому інститут лобізму в політичній системі України має такі ознаки:

- по-перше, в якості основного фактора, що впливає на інститут лобізму, виступає

формування великих монопольних інтересів, які мають необхідність впливати на прийняття державних рішень;

— по-друге, особливістю формування зацікавлених груп полягає в тому, що вони формально не організовані і являють собою здебільшого різномірні групи людей;

— по-третє, поряд з загальноновизнаними суб'єктами лобізму, такими, як монополістичні об'єднання, професійні та громадські об'єднання, в Україні діють також органи влади всіх рівнів, які одночасно виступають також і в якості об'єкта лобістської діяльності;

— по-четверте, лобістська діяльність в Україні носить не спеціалізований характер і здійснюється безпосередніми суб'єктами лобіювання.

Останнім часом в Україні все більше виникає потреба в розвитку легальної, «цивілізованої» взаємодії груп інтересів і влади. На думку більшості експертів, прийняття закону про регулювання лобістської діяльності зможе знизити рівень негативного впливу лобістів на органи влади, встановити цивілізовані методи і принципи лобістської діяльності тощо [5].

Висновки

В цілому слід зробити висновок, що процес інституціоналізації лобізму в Україні не завершено. Інститут лобізму знаходиться ще в стадії становлення, що проявляється в таких рисах:

- відсутності державного контролю за діяльністю груп тиску;
- використанні нецивілізованих методів впливу на органи влади;
- недостатньому усвідомленні своїх інтересів як з боку лобістів, так і держави.

Нашій державі ще тільки належить виробити свою концепцію використання лобістської діяльності в політичній сфері. Це завдання може бути успішно реалізоване за допомогою ретельного аналізу західного досвіду: цілеспрямованого і послідовного регулювання правових прийомів і способів лобіювання. Заборона незаконного впливу з боку зацікавлених груп на державні та громадські інститути може сприяти приведенню лобізму в цивілізовані рамки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Корнієнко В. О. Політичне лобіювання в Україні: теоретична підойма та практичні реалії [Текст] / В. О. Корнієнко, С. П. Годний // Політичне життя (загальнополітичний, навчальний, науковий, науково-популярний журнал). — Донецький Національний університет, 2016. — № 1. - С. 29-34.

2. Корнієнко В. О. Лобіювання як форма політичного діалогу в українському суспільстві [Текст] / В. О. Корнієнко, С. П. Годний // Innovative solutions in modern science. — Dubai, 2016. — № 5(5). — С. 39-46.

3. Корнієнко В. О. Лобіювання як процес і чинник політичної комунікації [Текст] / В. О. Корнієнко, С. П. Годний // Innovative solutions in modern science. — Dubai, 2016. — № 7(7). — С. 21-31.

4. Корнієнко В. О. Комунікативний потенціал лобіфеномену в сучасній українській політиці [Текст] / В. О. Корнієнко, С. П. Годний // Вісник Донецького національного університету. — Сер. : Політичні науки, 2016. — С. 92–95. — УДК 328.184.

5. Корнієнко В. О. Лобіювання як засіб реалізації політичних інтересів [Текст] / В. О. Корнієнко, С. П. Годний // Innovative solutions in modern science. — Dubai : ТК Meganom, 2017. - № 1(10). С. 19-25. - УДК 328.184.

Годний Сергій Петрович — пошукач кафедри політичних наук Київського національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, Вінниця, e-mail: hodniy@bigmir.net.

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** — д-р політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м.Вінниця.

Sergey P Godnje — candidate of political sciences department of the Kyiv National Pedagogical University. MP Dragomanova Vinnitsa, e-mail: hodniy@bigmir.net.

Supervisor: **Valery Kornienko** — Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsa.